

İHMAL VE İSTİSMAR ÖĞRETMEN BİLGİLENDİRME KİTAPÇIĞI

İHMAL VE İSTİSMARIN TANIMI

İhmal ve istismar, çocuğun gelişimini zedeleyen, toplumsal ahlak kurallarına aykırı olan her türlü eylem ya da eylemsizliktir. İhmal, çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması anlamına gelirken, istismar çocuğa fiziksel, cinsel veya duygusal zarar veren davranışları kapsar. Dünya genelinde yapılan araştırmalar, çocukların %35'e kadarının istismara uğradığını göstermektedir.

İSTİSMAR TÜRLERİ VE TANIMLARI

Çocuklara yönelik istismar dört ana başlıkta incelenir: fiziksel, cinsel, duygusal istismar ve ihmal.

FİZİKSEL İSTİSMAR

Fiziksel istismar, çocuğa kasıtlı olarak fiziksel zarar verilmesidir. Vurma, tokat atma, sarsma, yakma gibi

davranışlar bu kapsama girer. Fiziksel istismarın sonuçları çocuğun sağlık durumuna kalıcı hasar verebilir.

CİNSEL İSTİSMAR

Cinsel istismar, çocuğun anlayamayacağı ya da rıza veremeyeceği cinsel etkinliklere maruz kalmasıdır. Çocuğa cinsel içerikli sözler söylemek, pornografik materyaller göstermek, çocuk üzerinde cinsel tatmin elde etmek cinsel istismar kapsamındadır.

DUYGUSAL İSTİSMAR

Duygusal istismar, çocuğun psikolojik sağlığına zarar veren, özgüvenini zedeleyen ve tekrarlayan olumsuz davranışları içerir. Çocuğu sürekli eleştirmek, aşağılama, tehdit etmek bu kapsamdadır.

İHMAL

İhmal, çocuğun beslenme, barınma, eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmaması anlamına gelir. Çocuğun bu ihtiyaçlarının görmezden gelinmesi, bedensel ve ruhsal gelişimini olumsuz etkiler.

İSTİSMARCILARIN ÖZELLİKLERİ

İstismarcılar genellikle çocuğun yakın çevresinden kişiler olabilir. Aile bireyleri, öğretmenler, akrabalar, arkadaşlar ya da yabancılar çocuğa yönelik istismar

yapabilir. Cinsel istismarda faillerin %80-95'i çocuk tarafından tanınan kişilerdir.

RİSK FAKTÖRLERİ

İhmal ve istismarın ortaya çıkma olasılığını artıran risk faktörleri vardır. Bu faktörler, çocuğa bağlı olduğu gibi, aile, çevre ve toplumsal etkenlere de bağlı olabilir.

KİŞİSEL RİSK FAKTÖRLERİ

Zihinsel geriliği olan çocuklar, engelli çocuklar, erken doğumlu çocuklar, kronik hastalıkları olanlar ya da istenmeyen cinsiyette çocuklar ihmal ve istismara daha açık olabilir. Ayrıca üvey çocuklar, sık ve uzun süre ağlayan çocuklar da bu risk grubundadır.

İLİŞKİSEL RİSK FAKTÖRLERİ

Aile içi şiddet, maddi sıkıntılar, ebeveyn-çocuk bağının zayıf olması gibi nedenlerle çocuklar istismar ve ihmale daha açık olabilir. Ebeveynlerin eğitimsizliği, alkol ve uyuşturucu kullanımı gibi durumlar da bu riski artırır.

ÇEVRESEL RİSK FAKTÖRLERİ

Barınma ve beslenme olanaklarının yetersiz olduğu, işsizliğin yüksek olduğu bölgelerde çocuklar daha fazla ihmal ve istismar riski altındadır.

TOPLUMSAL RİSK FAKTÖRLERİ

Çocuğu koruyan yasaların eksik olduğu, şiddetin kabul gördüğü toplumlarda çocuklar daha fazla risk altındadır. Ayrıca pedofili gibi suçların yaygın olduğu bölgelerde çocuklar cinsel istismara maruz kalabilir.

OKUL YÖNETİMİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Okul yönetimi, öğrencilerin güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. İhmal ve istismar durumlarında okul yönetimi gerekli mercilere bildirim yapmalı, güvenlik önlemlerini artırmalı ve öğrencilere psikososyal destek sağlamalıdır.

Okul personeli ve rehberlik servisi iş birliği içinde olmalı ve öğrencilere yönelik olumsuz durumlarda hızlı müdahale edilmelidir.

ÖĞRETMENLER İÇİN MÜDAHALE YÖNTEMLERİ

Öğretmenler, öğrencilerin davranış değişikliklerini yakından takip etmelidir. İhmal ya da istismar belirtileri fark edildiğinde, rehber öğretmenle iş birliği yaparak durumu ilgili mercilere bildirmelidir.

YASAL BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Türk Ceza Kanunu'nun 278, 279 ve 98. maddelerine göre, ihmal veya istismar şüphesi olan durumlarda suçun bildirilmesi zorunludur. Bu yükümlülük yerine getirilmediği takdirde, kamu görevlileri ve diğer bireyler yasal sorumluluk altına girer.

ÇOCUK KORUMA KANUNU VE DİĞER YASAL DÜZENLEMELER

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'na göre, 18 yaşını doldurmamış her birey çocuk sayılır ve korunmaya muhtaç çocuklar için gerekli yasal süreçler başlatılır. Bu kanun çerçevesinde korunma ihtiyacı olan çocuklar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bildirilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çocuklara yönelik ihmal ve istismarın önlenmesi, farkındalığın artırılması ve eğitim kurumlarında etkili önlemlerin alınması büyük önem taşımaktadır. Okul yönetimi, öğretmenler ve rehberlik servisleri birlikte çalışarak öğrencilerin güvenliğini sağlamalı, yasal zorunluluklara uygun hareket edilmelidir.

Öneriler:

- Öğrencilere yönelik düzenli farkındalık eğitimleri düzenlenmeli.
- Riskli alanlar kamera ile izlenmeli ve güvenlik önlemleri artırılmalıdır.
- Tüm okul personeli, bildirim yükümlülükleri hakkında bilgilendirilmelidir.
- Öğretmenler, öğrencilerdeki davranış değişikliklerini fark edebilmeleri için eğitilmelidir.